

Kültür Bakanlığı göreve!..

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

13 Eylül 1997 günü, Radikal'de Begüm Durmuşoğlu'nun bir haberi yayımlandı. Durmuşoğlu, yurtdışından gönderilen - gelen CD, CD - ROM,

kaset ve video kasetlerin gümrüklerde incelendiğini, bunun da bir sansür mantığı taşıdığını yazıyor, bu işlemin insanları bıktırdığını söylüyordu. Ben de çevremdeki birçok dostum da tümüyle sakat bir mantığa dayanan ama suret - i haktan görünen bu uygulamayı yaşadık. İşlemin ve sürecin yalnız bizi ürpertmekle kalmadığını, Kültür Bakanlığı ve gümrük görevlilerini de bezdirdiğini yakından gördük. Hadise şudur...

Kültür Bakanlığı, Nisan 1997'de Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü aracılığıyla Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı'na bir genelge gönderiyor ve yurtdışından gelen çeşitli kayıt araçlarının kendisine incelettirilmesini istiyor. Gerekçesi ise bunların bandrolsüz, korsan kayıt olabileceği, dolayısıyla Telif Hakları Yasası'nı ihlal edebileceği, "pornografik görüntüler ve Türkiye aleyhine mesajlar" taşıyabileceğidir. Son derecede kötü bir Türkçe ve mantıkla yazılmış olan genelge, ticari amaçla yurda giren kayıtlarla kişisel talepler arasındaki ayrımı fark etmekte fakat uygulamada herhangi bir fark getirmemektedir. Oysa...

Her şeyden önce yurtdışından kişisel talebe dayalı olarak gelen birçok kaydın ancak çok küçük bir bölümü, o da rastlantıyla gümrüğe girmektedir. 'Yakalanan' ve incelenen birçok paketten önce de sonra da diğer birçok paket hiçbir ek uygulamaya gerek kalmaksızın, basit postayla posta kutularımıza gelmiştir; gelecektir. Çünkü, konuştuğumuz gümrük yetkilileri ayırım işlemlerinin tümüyle 'insiyaki' olduğunu söylemektedirler. Ayrıca 'yakalananlar' bu uygulamanın çilesine ve fiilen de sansürüne göğüs germek zorunda kalmaktadır...

Önce gümrüğe gidiliyor. Paket bulunup yanınızda açılıyor ve içinde kaset, disk, disket olduğu görülünce size verilmiyor; bir yazıyla Kültür Bakanlığı'na gönderileceği söyleniyor. Gümrük, yazıyı ve kaydı iletecek aracı olmadığını belirterek, süreci bir nebze olsun kısaltmak için iyi niyetle, yazıyı ve paketi sizin götürebileceğinizi belirtiyor. Yoksa, gerçekten günlerce süren yazışma ve inceleme başlayacak, Kültür Bakanlığı karşı yazı yazacak, siz yeniden gümrüğe çağrılacaksınız, paket elinize bütün bunlardan sonra geçecektir.

Her şeyden önce, kişisel taleple getirilmiş kayıtlarda korsan ya da tescil dışı bir şey olamaz, bu işlemin bandrolle hiçbir ilişkisi de yoktur; çünkü, eğer istek bir ticari kuruluştan yapılmışsa bu zaten bellidir; çünkü, paket bir manifestoya bağlıdır. Üstelik 'ticari' mal, bir tek adet olamaz, en az ikiden çok olmalıdır. Ama, diyelim bir arkadaşım, yurtdışındayken görüntülerimizi kaydetmiştir ve sonradan onu bize göndermektedir. Ya da kendi yaptığı elektronik - bilgisayar müziğinin disketini veya müzik çalışmasının kasetini iletmektedir. Bu durumda o kayıtlara, bandrol, vs. olmadığı için nasıl ulaşılacaktır? En önemlisi de pornografik yayın araştırmasıdır. Gene diyelim, bir kişi, yurtdışındayken oradaki sevgilisiyle yaptığı aşkı kaydetmiştir şimdi o kaset kendisine iletilmektedir ya da bir dostunuz, pornografi olmayan, ama deneysel ve erotik imgelerle dolu bir çalışmada bulunmuş, bir çekim yapmıştır; gözden geçirmeniz için göndermektedir. Bu video kasede nasıl ulaşacaksınız? Nitekim, benim çalıştığım üniversite bölümünde bu tür şeyler yoğun olarak yaşanmaktadır. Türkiye'deki iletişim fakültelerinde bulunan insanlar kıt olanaklarıyla yurtdışından 'resmi' video kaseti, birçok insan da şimdi interneti kullanarak müzik kaseti ve CD'leri getirtmektedir. Bunların ticari ve korsan olmadığı belliyken böyle bir uygulamada bulunmak akla mı sığar, mantığa mı?

Bütün bunların bir tek açıklaması var: Agah Oktay Güner'le başlayan ve İsmail Kahraman'la devam eden Kültür Bakanlığı uygulamaları daima devletin gücünü duyurmak, başlılığını vurgulamak istediler; daima sansürden, kısıtlamadan, insanları kültürle olan ilişkilerinde aşağılamaktan ve zora koşturmaktan yana oldular. Böyle bir uygulamanın kabul edilebilecek yanı yoktur. Yarın aynı şey, "Türkiye aleyhine görüşler var... mı?" diye basılı her tür yayına uygulanabilir.

Görüşüğüm, değerli dostum ve Kültür Bakanlığı Müsteşarı Tekin Aybaşı konuyu incelediklerini söylediler. Ondan ve gene dostum Bakan İstemihan Talay'dan bu konuda etkin bir girişim ve katkıyı yalnız ben değil, gümrük ve bakanlık yetkilileri de beklemektedir. Karar, TC Devleti'nin sansür konusundaki yaklaşımını da bir kez daha gösterecektir.